

Asia: VN/8868/2019

Lausuntopyyntö: Uusimaa-PKS-Helsinki sote-erillisselvityksen loppuraportti

Lausunnonantajan lausunto

1. Ottaako raportissa esitetty malli riittävässä määrin huomioon alueen erityispiirteet sosiaali- ja terveydenhuollossa?

kyllä pääosin [Esitetty malli toimii Helsingin kaupungissa jo aikaisemmin luotujen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyösuhteiden tukemana sekä uusia tarkoituksenmukaisia ratkaisuja edelleen kehittämällä tärkeisiin erityispiirteisiin.]

2. Ottaako raportissa esitetty malli riittävässä määrin huomioon alueen erityispiirteet pelastustoimessa?

kyllä pääosin [Pelastustoimessa Helsingin kaupunki on riittävän iso tavoitteellisen palvelun suunnitteluun ja toteuttamiseen kustannustehokkaasti. Tällöin myöskään vasteaika hälytyksen suorittamisesta pelastustehtävän toteuttamiseen ei veny nykyistä pidemmäksi. Samalla estetään väärinymmärrykset/erehdykset, jotka johtuvat esim. samannimisistä kaduista Uudenmaan maakunnan muissa kunnissa.]

3. Mahdollistaako esitetty erilliskäytös malli pääsyn tarpeenmukaisten ja riittävien sote-palvelujen piiriin paremmin kuin yhden alueellisen järjestäjän malli?

kyllä

4. Mahdollistaako erilliskäytös yhteen sovitettujen asiakaskohtaisten perustason sote-palvelukokonaisuuksien toteutumisen alueella paremmin kuin yhden alueellisen järjestäjän malli?

kyllä

5. Mahdollistaako erilliskäytös erikoistason palvelujen toteutumisen alueella paremmin kuin yhden alueellisen järjestäjän malli?

kyllä pääosin [Erikoistason palvelujen (lähinnä terveystieteellisiä tai vammaispalvelun asumispalveluja) Helsingin kaupunki tulee toteuttamaan sekä valtakunnallisesti että keskitetysti eri tasoilla myös tulevaisuudessa. Vammaispalvelujen osalta apuvälineiden saatavuus ja niiden

hankkiminen/huolloin oikea-aikaisuus on turvattava Helsingin alueella, jossa suurin tarvitsijakunta asuu.]

6. Mahdollistaako erilliskorjaus perus- ja erikoistason sosiaali- ja terveyspalvelujen toiminnallisen integraation alueella?

ei [Perus- ja erikoistason toiminnallinen integraatio sosiaali- ja terveyspalvelussa ei toteutu itsestään edes erilliskorjauksen avulla. Siihen tarvitaan aktiivisia toimia yhteistyön toteuttamiseksi Helsingin alueella myös tulevaisuudessa usealla osa-alueella. Järjestämissopimukseen perustuvassa toteutuksessa HUSin vahva asema saattaa heikentää toisen sopipuolen tosiasiallista asemaa järjestämissopimuksen valmistelussa.]

7. Esityksen mukaisesti erikoissairaanhoidon järjestämistä olisi yleisesti ja ensisijaisesti itsehallinnollisilla alueilla, HUSin järjestämistä lakiin perustuvaa ja järjestämissopimuksella sovittavaa vastuuta. Onko raportissa kuvattu korjaus mielestänne sote-palvelujen järjestämisen näkökulmasta sekä hallinnollisesti ja HUSin omistajaohjauksen näkökulmasta toteuttamiskelpoinen ja turvaako se sote-palvelujen järjestämisen alueella?

ei pääosin [Se ei turvaa sote-palvelujen järkevää hallinnollista järjestämistä alueella. Kun puhutaan erityispalveluista ja niiden toteuttamisesta itsehallintoalueella, selkeitä erityispalveluja ovat tällöin sosiaalipalveluissa mm. vammais- ja erityisesti vaikeavammaisten palvelut, jotka ovat subjektiivisen oikeuden piirissä. Näitä HUS ei tule toteuttamaan ainakaan lakiin perustuen. Mille toimijalle tällaiset palvelut kuuluisivat erilliskorjauksessa? Ongelmakohtia syntyy myös niiden henkilöiden kohdalla, jotka tarvitsevat Helsingissä sekä kunnallisia että useita monipuolisempia sote-palveluja. Miten tällaiset palvelut integroidaan, jos muualla kaikkea vastaa maakunta? Tuskin HUS kykenee ne liittämään yhteen tarkoituksenmukaisella tavalla. HIY yhtyy SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry:n vastaukseen tässä kohdassa.]

8. Turvaako erilliskorjaus sote-palvelujen järjestämiseksi riittävän kantokykyiset alueet?

kyllä

9. Turvaako erilliskorjaus asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumisen?

kyllä [Paremminkin kuin laaja maakunta-alue, jonka erityistarpeet poikkeavat oleellisesti Helsingissä toteutettavasta vammaisten ihmisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista jo tällä hetkellä.]

10. Toteutuuko demokratia erilliskorjauksessa perustuslain edellyttämällä tavalla? (ks raportin luku 3) Jos ei, niin miten esityksen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia voitaisiin vahvistaa?

Kyllä. Demokratia toteutuu perustuslain edellyttämällä tavalla selkeämmin erilliskorjauksessa. On kuitenkin huomioitava, että jo suunnitteluvaiheessa pitää ottaa aktiivisesti mukaan monella tavoin vammaisia henkilöitä useista eri ikäryhmistä. Vammaisjärjestöjen edustajat pitää kutsua suunnitteluun, toteutukseen ja lopputuloksen arviointiin. Kunnallisten vammaisneuvostojen vaikuttavuutta tulee lisätä.

11. Toteutuuko palvelujen yhdenvertaisuus esitettyssä mallissa paremmin kuin yhden järjestäjän mallissa?

kyllä [HIY yhtyy SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry:n vastaukseen tässä kohdassa.]

12. Mahdollistaako erilliskorjaus kielellisten oikeuksien toteutumisen alueella paremmin kuin yhden järjestäjän mallissa?

kyllä

13. Millä toimenpiteillä ja missä palveluissa kielellisiä oikeuksia voitaisiin vahvistaa?

Eri vammaisryhmien tarpeet kommunikoinnissa, esteettömyydessä ja saavutettavuudessa on otettava huomioon, jotta vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuus yhteiskunnassa toteutuisi. Huomio on kiinnitettävä mm. pistekirjoitukseen, selkokieleen, puhetulkkaukseen sekä viittomakielen tukipalvelujen laadulliseen toteuttamiseen. Myös helsinkiläisten kieli- ja kulttuurivähemmistöjen tarpeet tulee turvata riittävällä tulkkipalvelulla.

14. Millaisia vaikutuksia arvioitte erillisratkaisulla olevan osana hallituksen linjaamaa valtakunnallista kokonaisratkaisua?

Parhaimillaan erillisratkaisu tulee integroitumaan sulavasti toimivaksi osaksi hallituksen linjaamaa valtakunnallista kokonaisratkaisua. Epäonnistuessaan ongelmat ovat samoja kuin muissakin maakunnissa.

15. Ehdotuksia itsehallinnollisten alueiden nimiksi?

Helsinki-Helsingfors

16. Muut vapaamuotoiset huomiot loppuraportista

Sote-uudistuksessa Helsingin asema omana yksikkönä on välttämätön. Esitettyssä mallissa annetaan HUS:ille liian keskeinen asema palvelujen toteuttamisessa. Kunnallinen sosiaalitoimi jää jälleen kerran selkeästi taka-alalle eikä se näin kehity osana integroitua kokonaisuutta. Esitettyssä erillisratkaisussa ei ole otettu riittävästi huomioon vammaisten erilaista asiakasnäkökulmaa ja asiaomistajuutta verrattuna muuhun terveys- ja sosiaalityöhön. Valtakunnallisen rahoituksen pitää myös Helsingissä olla samaa suuruusluokkaa suhteessa muihin maakuntiin ja niiden väestörakenteeseen.

Karhos Kristiina
Helsingin Invalidien Yhdistys ry - HIY vaikuttamistoimikunta